
Společné prohlášení Německé konference rektorů (HRK) a České konference rektorů (ČKR)

Společné prohlášení Německé konference rektorů (HRK) a České konference rektorů (ČKR) Praha, 5. listopadu 2004

Ve dnech 4. a 5. listopadu 2004 se na Univerzitě Karlově v Praze uskutečnilo společné zasedání Předsednictva České konference rektorů (ČKR) a Předsednictva Německé konference rektorů (HRK). Předmětem diskuse byl současný vývoj vysokého školství a výzkumu v České republice a v Německu se zvláštním důrazem na poslední vývoj v evropském měřítku, jako je Boloňský proces a nadcházející Konference ministrů školství v květnu 2005 v Bergenu. Na závěr jednání bylo přijato následující prohlášení:

K budoucnosti doktorátu v Evropě

V souladu se závěry Berlínského komuniké by mělo dojít k posílení vazby mezi Evropským prostorem vysokoškolského vzdělávání (EHEA) a Evropským výzkumným prostorem (ERA). Ústřední roli přitom bude muset hrát doktorát. Obě asociace považují doktorát za záležitost univerzity. Zodpovědnost za jeho obsah a formu je věcí univerzitní autonomie. Bylo stvrzeno, že

- výběrové přijímání doktorandů,
 - podpora interdisciplinárního výzkumu,
 - vytváření sítí univerzit obdobného zaměření a poslání a
 - programy doktorského studia zahrnující výměnné akce
- jsou vhodné prostředky k podpoře excelence a k zahájení 'kontinuálního procesu zvyšování kvality'.

Pro budoucí rozvoj doktorátu v rámci evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání a výzkumu je třeba považovat za klíčové následující aspekty:

- rozvoj struktur, jimiž se zajišťuje na výzkum orientované utváření metodologických, oborových a mezioborových dovedností a schopností na úrovni převyšující magisterské programy,
- nabytí vlastních výzkumných, prezentačních a publikačních dovedností a schopností,
- nabytí klíčových kvalifikovaností (schopnost analyzovat a komunikovat; oborově specifická zahraniční zkušenost; samostatnost a autonomnost),
- vhodný časový rámec pro doktorát (jako pravidlo tři roky),
- intenzivní podpora doktorandů, resp. intenzivní dohled nad nimi,
- využití kurikulárních prvků jako doplňku vlastní samostatné práce.

Institucionální struktura a forma doktorátu musí být stanoveny univerzitami autonomně jako součást aktivit, které tvoří jejich profil. Pro zajištění aktivní schopnosti univerzit uplatnit se ve vzájemné konkurenci, národní i mezinárodní, a i ve vztahu k trhu práce, asociace doporučují uvažovat o následujících aspektech:

- poskytovat doktorandům dohled a podporu týmů zkušených vědců z různých oblastí vědy ('několikery dohled' ve smyslu lidských zdrojů a mezioborovosti),
- společně průběžně hodnotit, jak příprava a disertace pokročily (zejména u doktorandů, kteří nejsou integrováni do příslušných vědecko-pedagogických týmů jako jejich pracovníci),
- absolvovat doktoráty v rámci formalizovaného prostředí (výzkumné skupiny, vědecké školy),
- přijímat domácí i zahraniční doktorandy ve výběrové soutěži na základě transparentních kritérií,
- zařazovat profilové, definované kurikulární prvky jako prostředky k nabytí metodologických, oborových a mezioborových dovedností, schopností a klíčových kvalifikovaností,
- zaměřovat doktoráty institucionálně a tematicky tak, aby vedly k otevírání nových výzkumných oblastí a aby podporovaly kompetentnost doktorandů,
- specifickými cestami podporovat oborové a metodologické výměny doktorandů příbuzných oborů,
- vytvářet více termínovaných kvalifikačních pracovních míst pro doktorandy.

K zajišťování kvality a k akreditacím

Kvalita je podstatou Boloňského procesu. ČKR a HRK proto naprosto jednoznačně podporují stanovisko Berlínského komuniké, že za zajištění vnitřní kvality každé vysoké školy je primárně odpovědna ona sama, a deklarují své odhodlání tomuto závazku plně dostát. Podporují Evropskou univerzitní asociaci (EUA) v jejím úsilí dosáhnout – společně s ENQA,

ESIB a EURASHE – věcně připravenosti zpracovat pro Bergenskou konferenci zprávu, která navrhne standardy, pravidla a procedury pro zajišťování kvality na evropské úrovni. ČKR a HRK deklarují svůj záměr bilaterálních konzultací stran vzájemných zkušeností týkajících se vývoje národních akreditačních systémů.

Ke společným programům a titulům

Posílení evropské dimenze vysokoškolských programů je jedním z hlavních cílů EHEA. Zahájení programu Erasmus Mundus na jaře 2004 je významným impulsem pro myšlenku společných programů a společných titulů. ČKR a HRK deklarují svůj zájem podporovat své členy při rozvíjení společných programů a titulů na bakalářské, magisterské a doktorské úrovni poskytováním směrnic a dobrých praktických příkladů. ČKR a HRK vyvinou modelovou dohodu česko-německých doktorských projektů se společným dohledem (co-tutelle de thèse). Výše uvedené bilaterální konzultace týkající se zajišťování kvality usnadní vzájemné uznávání akreditačních rozhodnutí, a tím odstraní jednu z hlavních překážek v zavedení společných titulů.

K hlavní roli vysokých škol v Boloňském procesu

ČKR a HRK zaregistrovaly tendence, o nichž referovala EUA, že vysokým školám není přisuzována národními vládami a Evropskou komisí náležitá role při pokračující implementaci reformy Boloňského procesu. Plně podporují úsilí EUA vysvětlovat národním vládám, že

s pokračujícím procesem zodpovědnost univerzit stále roste. Plnění závazků vysokých škol stejně jako aktivita profesorů, administrativních pracovníků a studentů jsou životně důležité pro úspěch Boloňského procesu, a tento fakt by měl být adekvátně reflektován v průběhu Bergenské konference. ČKR a HRK apelují na svá ministerstva, aby podporovala tento přístup v práci Boloňské kontrolní skupiny.

Na závěr předsednictva ČKR a HRK konstatovala, že považují společná zasedání tohoto druhu za oboustranně prospěšná a mají v úmyslu prohloubit spolupráci nejen mezi univerzitami obou států, ale také mezi oběma Konferencemi rektorů. V budoucnosti budou obě strany akceptovat a iniciovat bilaterální či multilaterální jednání s dalšími partnery k zaujímání podobných stanovisek jako na tomto setkání.

Prof. Dr. Peter Gaehtgens, předseda HRK Prof. Dr. Ivan Wilhelm, předseda ČKR

Pracovní překlad z anglického originálu: Dr. Marie Fojtková, tajemnice ČKR